

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Resolutio difficultatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ant. Rectè igitur libertas definitur: *Dominium sui actus ad opposita*, ubi primò per ly *Dominium* significatur potestas cuiusdam indeterminationis & independentiæ ab objecto, circa quod agens liberum versatur. In eo quippe liberi agentis operatio ab agentis necessarii operandi modo differunt, quòd illius potentia & vis operandi ita adæquatur ab objecto proposito, ut non sit in manu ipsius, illud objectum respicere, aut in oppositum divertere, dum e contra agentis liberi facultas non ita adæquatur ab objecto proposito, neque ab ejus attractione ita subigitur, quin vel ipsi resistere, illudque deferere (quæ est libertas exercitii) vel ad oppositam partem (quæ est libertas quoad specificationem) se determinare possit. Secundò per ly *sui actus* significatur velle & nolle, qui sunt actus liberi arbitrii, per quos suam indifferentiam circa objectum exercet. Tertio dicitur *ad opposita*. Ubi indicatur objectum & terminus libertatis, quæ sunt opposita vel contradictioni, ut esse vel non esse objecti (æque terminant libertatem contradictionis, seu quoad exercitium) vel opposita contrariè, ut bonum & malum, quæ pertinent ad libertatem contrarietatis.

2. Porro in libertate creata reperiuntur aliqua ad perfectionem, aliqua ad imperfectionem spectantia. Ad perfectionem pertinet indifferentia independentiæ ab objecto volibili, & excessus supra bonitatem ipsius. Secundò vis activa & determinativa ad objectum, quæ constituit ipsa sibi objectum volitum, vel nolitum, ut tamen potuisset pro volito nolitum, vel pro nolitum volitum consistere, quæ rectè etiam vocatur indifferentia activa seu terminativa. Ad imperfectionem pertinet primò indifferentia ad actus contrarios, hoc est velle & nolle, & ad objecta contrariè opposita, nempe bonum & malum. Nam indifferentia ad actus oppositos consistit cum carentia utriusque actus, adeoque est indifferentia privativa per modum actus primi & puræ potentia ad utrumque actum, quæ omnia dicunt imperfectionem & potentialitatem. Indifferentia quoque ad bonum & malum oritur ex imperfectione naturæ, quæ cum sit creata ex nihilo, potest in operando deficere à debito ordine finis. Secundò ad imperfectionem libertatis pertinet indifferentia subiectiva seu passiva, quæ voluntas indifferens est ad habendam intrinsecè, vel non habendam entitatem actus liberi; ipse quoque actus secundum suam intrinsecam entitatem posset non esse, quæ contingentiæ passiva oritur ex intrinseca mutabilitate & defectibilitate creaturæ.

3. Cum ergo perfectiones creatae non nisi separatis imperfectionibus in DEUM transferri possint, sequitur, quòd libertas in DEO sit indifferentia non privativa aut passiva, sed actualis & activa, non in ordine ad actus, sed ad objecta, æque non contrariè, sed contradictoriè opposita. Illa enim libertas est DEO tribuenda, quæ absque imperfectione salvat formalem conceptum libertatis, sed indifferentia activa ipsius decreti liberi, in qua actus secundum Divinæ libertatis consistit, salvat essentialem conceptum libertatis: ergo indifferentia activa ad objecta contradictoriè opposita salvat libertatem DEI. Quod ipsum indicat S. D.

tum hic a. 3. ad 5. tum q. 23. de ver. a. 1. ad 8. dicens: *DEO non competit ad opposita se habere, quantum ad ea, quæ sunt in essentia ejus, sed ad opposita se habere, quantum ad effectus in creaturis, quos potest facere, & non facere.* Ex quo ad propositam quaestionem datur.

§. II.

Resolutio difficultatis.

CONCLUSIO. *Libertas Divina adæquatè consistit in ipsa entitate divina volitionis subiective necessaria & immutabili; active ramen & obiective indifferenti propter non necessariam & independentem connotationem sui actus ad objecta volita.* Ita celeberrimos Thomistæ. Nazar. Jo. à S. Th. Magnif. Stadlmair, &c. Videtur esse mens S. D. locis antè citatis & in primo cont. gent. c. 82. ubi, *voluntas*, inquit, *uno & eodem actu vult se & alia à se, sed habitudo ejus ad se est necessaria & naturalis; habitudo autem ejus ad alia est secundum convenientiam quandam non quidem necessaria & naturalis, neque violenta aut innaturalis, sed voluntaria.*

Probat. Actus liber secundum formalem rationem libertatis est necessariò DEO adæquatè intrinsecus, quia est perfectio simpliciter simplex, Divina, intrinseca DEO & DEUS ipse: ergo vel est intrinsecus secundum indifferentiam subiectivam, h. e. quatenus ipse actus, v. g. voluntas & decretum creandi mundum poterat non esse, vel obiectivà, activà & terminativam, h. e. quatenus æterna DEI voluntas in se immutata perseverans æquè ab æterno potuisset se determinare ad mundum in suo nihilo relinquendum, & sic esset nolitio ipsius; quàm ad ipsum è nihilo extrahendum, & sic esset volitio ipsius. atqui actus liber non potest esse liber indifferentià subiectivà, aliàs aliquid Divinum potuisset non esse, & DEUS esset mutabilis, ens contingens &c. ergo tantum potest esse indifferens indifferentià activà, obiectivà, & terminativà; in quantum idem motivum Divinæ bonitatis, quod propter necessariam connexionem cum Divinis perfectionibus, & adæquationem cum Divina voluntate, est ratio, ut Divina voluntas etiam obiectivà & terminativà necessitate amet suas Divinas perfectiones: idem, inquam, motivum Divinæ voluntatis, quatenus cum obiectis materialibus & secundariis creaturarum habet contingentem connexionem, & infinitum excessum super illas, est ratio, ut Divina voluntas circa illa sit activè, obiectivè & terminativè indifferens, sibi quæ ipsi ex infinitorum possibilium cumulo objecta determinet, vel acceptando, ut faciat volita, vel respicendo, ut faciat nolita. Ubi idem simplicissimus actus absque ulla diversitate perfectionis, & solà diversitate volitorum & nolorum, à volitis volitio, à nolitis nolitio denominatur. Itaque libertas nil aliud virtualiter distinctum superaddit actui quàm necessario, quàm habitudinem ad bonitatem Divinam, quatenus ista habet contingentem connexionem cum obiectis secundariis, in qua connexionem fundatur obiectiva indifferentia modò exposita.

Probat. secundò aliarum sententiarum induktivà refutatione. Vel enim indifferentia & contingentiæ essentialis actus liberi, ratione cuius per se primò distinguitur ab actu quàm necessario, dicit intrin-

intrinsicam & passivam contingentiam, quâ potuit intrinsicam perfectionem liberam volitionis abesse à DEO; vel dicit contingentiam purè extrinsicam per extrinsicam videlicet denominationem; vel dicit partim extrinsicam, partim intrinsicam; idque vel per respectum, & habitudinem rationis DEO intrinsicam; vel per intrinsicum complementum ab aliquo extrinseco. Vel tandem dicit indifferentiam intrinsicam activam, quâ, secundum quod dicit in recto, sit adæquatè DEO intrinsicam; connotet tamen, & terminetur ad aliquod objectum subjective contingens, & à se omnimodè dependens. Sed in nullo ex primis quatuor (minoris nota expositiones prætereo) salvari potest Divina libertatis contingentia juxta refutationes præmissas: Ergo constitui debet in indifferentia activa DEO adæquatè intrinsicam. In qua simul prædicata ad essentiam libertatis pertinentia reperies: nempe dominium & independentiam actûs ab objecto: terminum quoque & objectum, circa quod versatur exercitium indifferentiæ; objectum videlicet volibile & nolibile. Simul etiam ex eadem indifferentia nodum illum Gordium & rationem difficultatis initio propositam dissolves, si distinguas: actus liber ex sua essentia potest non esse vel subjective & passive, vel active & terminative, conc. tantum subjective & passive nego. Nihil Divinum potest non esse, subjective & passive conc. active & terminative, nego. Simul ergo stabunt necessitas & contingentia; necessitas, inquam, subjective, & contingentia activa, quâ actus, qui ab æterno in se fuit, & non esse non potuit, potuit tamen ab æterno velle, quod noluit, & nolle, quod voluit.

§. III.

Solvuntur objectiones.

6. **O**bjicies primò. Si voluntas DEI est libera propter contingentem terminationem ad creaturas, tunc ipsa terminatio voluntatis ad creaturas potuit non esse: sed neque hoc dici potest: ergo, sequela patet: quia hoc est essentiale prædicatum libertatis, min. probatur. intrinsicam terminationem voluntatis est ens Divinum, nihil divinum potest non esse: ergo.

Resp. dist. sequela maj. tunc ipsa terminatio potuit non esse subjective, & quantum ad hoc, quod dicit in recto, nego, objective & quantum ad id, quod sibi subjicit & connotat in obliquo, concedo, & ad probationem, nihil divinum potuit non esse entitative & subjective, conc. objective nego: ergo terminatio voluntatis Divinæ non potuit non esse subjective, concedo, objective, nego consequentiam.

7. **I**nstabis. Quâ ratione aliquid est liberum, eâ ratione est indifferens & contingens: sed Divina voluntas est subjective libera: ergo etiam debet esse subjective contingens. Resp. permissâ majore, disting. min. est subjective libera, h. e. quod intrinsicè habeat libertatem, conc. quod sit libera in ordine ad subjectum sive ad se ipsam, nego: ergo est subjective contingens, h. e. quod activa & objectiva contingentia sit ipsius intrinsicam & subjective perfectio, conc. quod indiffe-

rentia & contingentia ipsi competat per ordinem ad se ipsam, nego consequentiam.

Objicies secundò. Sequitur ex nostra doctrina, quod DEUS posset velle in tempore, quod ab æterno noluit, & è converso nolle, quod voluit: sed hoc est absurdum: ergo, sequela probatur. si DEUS modò nollet, quod ab æterno voluit, tantum cesset mutatio objectiva, sive ex parte objecti, & termini voliti, non autem esset mutatio subjectiva; sed objectiva mutatio non repugnat in DEO: cum de facto propter mutationem creaturæ DEUS de novo denominetur creans, hypostaticè unitus, &c. -- Major probatur. Potuit ab æterno DEUS nolle illa producere, quæ voluit defectibilitate tantum objectivè, non subjectivè: ergo posset DEUS de facto nolle, quod ab æterno voluit defectu & mutatione solum objectivè, non subjectivè.

Resp. negando sequela, & ad probationem, nego maj. cum enim DEUS intrinsicè & immanentè denominetur volens, ex objecto noviter voluto arguitivè inferretur aliqua nova intrinsicam perfectio in DEO, adeoque mutatio ipsius: quod non evenit ex productione & terminatione ipsius ad extra, quippe non aliquam novam actionem immanentem, sed transeuntem & ex parte creaturæ se tenentem significante.

Ulteriore quoque rationem implicantem exponit S. D. q. 19, a. 5. *aliquis de novo dupliciter potest aliquid velle; uno modo sic, quod incipit sibi illud esse bonum, quod non est abique mutatione ejus, alio modo sic, quod de novo cognoscit illud esse sibi bonum; cum prius hoc ignorasset, ex utroque capite est impossibile DEUM de novo aliquid velle, siquidem ram substantia DEI, quam sui scientia est omnino immutabilis.* Ex quo patet disparitas ad instantiam, neque enim alia consistit determinationis intrinsicam novitas vel mutatio fuisse in DEO, tamen illud ab æterno producere noluisse, quod modò ab æterno voluit producere.

§. IV.

Corollaria.

Colliges ex dictis primò contra Gonet: libertatem DEI non rectè constitui aut salvari in terminatione intrinsicam actûs Divini defectibilitate sub ratione intrinsicam terminationis, & sic actui quâ necessario virtualiter superaddita.

Nam primò: quidquid est intrinsicum DEO, est per essentiam DEUS ipse, adeoque ens per essentiam necessarium & indefectibile: illa terminatio ex hypothesi est DEO intrinsicam: ergo est per essentiam indefectibilis.

Inquiunt. Est indefectibilis, ut entitas est, concedo, ut terminatio est, nego. Sed contra hanc lusionem verborum est. Implicat, dicit aliquam formalitatem realem in DEO, quæ habeat prædicatum essentiale repugnans DEO: atqui ista terminatio intrinsicam esset talis formalitas: ergo implicat. min. probatur: posse deficere & non esse, est prædicatum repugnans DEO; sed ista terminatio intrinsicam quâ talis posset non esse & deficere: ergo habet prædicatum repugnans DEO. Unde, ut rectè arguit Contentonius, impli-